

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه در مورد شمول ماده (۳۶) به بیمه شدگان و رعایت آن
توسط سازمان تأمین اجتماعی»

مقدمه

قانون تأمین اجتماعی به نحوی تنظیم شده است که مسئولیت پرداخت حق بیمه سهم کارفرما و بیمه شده در نهایت برعهده کارفرماست (مواد (۳۰) و (۳۶)) و در این راستا کارفرما مکلف است «صورت مزد و حقوق» ماهیانه بیمه شدگان را نیز به سازمان تحویل دهد. بر مبنای این قانون، هنگامی که نام و مشخصات فرد شاغل در کارگاه از طریق لیست ارسالی کارفرما یا هر طریق قانونی دیگری به شعب تأمین اجتماعی اعلام شد، آن فرد بیمه شده محسوب می شود و مطابق ماده (۳۶) مورد حمایت قانون تأمین اجتماعی است.^۱

در اینصورت، تأخیر در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن از سوی کارفرما، نباید موجب عدم ایفای تعهدات و خدمات تأمین اجتماعی به بیمه شدگان شود. ضمن آنکه سازمان تأمین اجتماعی مکلف به پیگیری و استفاده از ابزارهای قانونی برای دریافت مطالبات خود از کارفرماست.

طرح در دست بررسی که فوریت آن توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده، درصدد تفسیر ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی است به نحوی که پرداخت هر میزان حق بیمه یا حتی عدم پرداخت آن از سوی کارفرما، به معنای برخوردار بودن بیمه شدگان از تمامی خدمات سازمان باشد.

بررسی مفاد طرح

در هر استفساریه ای انتظار این است که قانونگذار در مقام تفسیر قانون و بیان مراد مقنن در زمان وضع قانون برآید و تفسیر موجب توسعه یا محدودیت دامنه شمول و مفاد حکم نشود. در این مورد، انشای سؤال استفساریه به نحوی است که ابهامها را بیشتر می کند و هرچند که ممکن است نظر طراحان محترم به مواردی خاص باشد (که در مقدمه و متن استفساریه به آن اشاره نشده) و حتی اگر هدف طراحان محترم طرح در این خصوص با تصویب آن تأمین شود، اما قطعاً ابهامهای جدیدی که این طرح ایجاد می کند مشکلات جدیدی را برای بیمه شدگان ایجاد خواهد کرد. به عنوان مثال می توان به نکات زیر به عنوان ابهامهای جدید اشاره کرد:

۱. در متن ماده (۳۶) عبارت «رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود» به کار رفته که کاملاً منطقی و حساب شده است، اما در متن استفساریه عبارت «به معنای برخوردار بودن بیمه شده از تمامی خدمات سازمان تأمین اجتماعی می باشد» آمده است که از دقت لازم برخوردار نبوده و مبهم است و می تواند به معنای نادیده گرفتن احراز شرایط مقرر در سایر مواد قانون باشد.

۱. ماده (۳۶) - کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا، سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسئول پرداخت آن خواهد بود. تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن، رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود.

۲. استفاده از عبارت «هر میزان حق بیمه» با سایر مواد قانون تأمین اجتماعی در تعارض است؛ چراکه در مواد مختلف این قانون، نحوه تنظیم لیست اسامی بیمه‌شدگان، نحوه تعیین حق بیمه و متفرعات آن، چگونگی تعیین بدهی‌های کارفرما، نحوه پرداخت، تقسیط، اعتراض، رسیدگی به اعتراض‌ها و سایر موارد مرتبط مشخص شده و این عبارت می‌تواند برداشت‌های متفاوتی را القا کند که موجب ناکارآمدی قانون برای وصول حق بیمه می‌شود.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی در مقام بیان مسئولیت و تعهد سازمان تأمین اجتماعی در برابر بیمه‌شدگان است و این مسئولیت را حتی در مواردی که کارفرما در پرداخت حق بیمه تأخیر نموده یا آن را نمی‌پردازد، باقی می‌داند. مصادیق این ماده نیز در متن آن به صراحت بیان شده و جایی برای تفسیر جدید باقی نمی‌ماند. به عبارت دیگر آنچه که در استفساریه آمده است صراحتاً در ماده (۳۶) قانون تعیین تکلیف شده و ابهامی در این زمینه وجود ندارد تا نیاز به تفسیر قانون باشد. از سوی دیگر، متن استفساریه دارای عباراتی کلی و جدید است که در قانون تأمین اجتماعی دارای سابقه نیست که دامنه آن گسترده و نامحدود است و ابهامات جدیدی را ایجاد می‌کند که یقیناً بدون مشکل نخواهد بود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود طرح پیشنهادی رد شده و در صورتی که نظر طراحان محترم بر حل یک مشکل خاص یا برای یک گروه معین است، مشخصاً برای حل همان مورد راه‌حل قانونی ارائه شود.